

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΜΑΪΟΥ 2025
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

ΓΕΝΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ:

Τα θέματα της Νεοελληνικής Γλώσσας ήταν διαβαθμισμένης δυσκολίας και απαιτούσαν την κριτική αντίληψη των υποψηφίων και την καλή κατανόηση των κειμένων, προκειμένου να ανταποκριθούν αποτελεσματικά σε όλα τα ζητούμενα. Το κείμενο 1, αν και ήταν επιστημονικό, δεν παρουσίαζε σχεδόν καμία δυσκολία στην κατανόησή του και έδινε αρκετά στοιχεία αξιοποίησης για το Θέμα Δ. Το κείμενο 2, από το οποίο έπρεπε να γράψουν την περίληψη, είχε επιστημονική ορολογία, που ήταν δύσκολο να αναδιατυπωθεί και αυτό καθιστούσε πιο απαιτητική την περίληψη. Σε ό,τι αφορά το Θέμα Β, τα θέματα ήταν σχετικά αναμενόμενα, καθώς η άσκηση Β2 σχετιζόταν με προϊόν κειμενικών ειδών, τον επιστημονικό λόγο, η Β3α αφορούσε επικοινωνιακό αποτέλεσμα του τίτλου του κειμένου 2, ενώ η άσκηση Β2β ήταν μια απλή μετατροπή σύνταξης και σχολιασμός της αλλαγής ύφους. Όλα τα παραπάνω αφορούν θεωρία που υπάρχει στα σχολικά βιβλία και ένας καλά προετοιμασμένος μαθητής θα μπορούσε να ανταποκριθεί με ευκολία. Το Θέμα Γ ήταν πιο εύκολο στην ερμηνεία του σε σχέση με προηγούμενες χρονιές, με ερώτημα το οποίο βοηθούσε τους εξεταζόμενους να αντιληφθούν σε τι πρέπει να εστιάσουν, ενώ οι κειμενικοί δείκτες ήταν ξεκάθαροι. Στο Θέμα Δ το α' ζητούμενο δεν επέτρεπε την προσωπική συμφωνία ή διαφωνία των μαθητών και σχεδόν εκβίαζε την συναίνεσή τους ότι «το σχολείο οφείλει να καλλιεργεί τη δημιουργικότητα των μαθητών», ενώ μόνο στο β' ζητούμενο μπορούσαν οι μαθητές να αρθρώσουν προσωπική θέση/ άποψη.

ΘΕΜΑ Α

Θεματικό κέντρο: Οι θέσεις της Μπάρμπαρα Πομιεχόφσκα για την ανθρώπινη δημιουργικότητα.

2^η §: Για να εντοπιστεί η αρχή της απεριόριστης ανθρώπινης δημιουργικότητας ως αποτέλεσμα του συνδυαστικού τρόπου σκέψης ή του συνδυασμού προηγούμενων γνώσεων με τη δημιουργία νέων σκέψεων, πρέπει να μελετηθεί η αρχή της γλωσσικής ανάπτυξης.

3^η §: Η γνώση ότι την ικανότητα αυτήν ο άνθρωπος τη διαθέτει από βρέφος, αν και η αναφορά της παραπέμπει σε μεγαλύτερες ηλικίες, επιβάλλει τη μελέτη των συνθηκών που ανακόπτουν την ανάπτυξή της και δίνει τη δυνατότητα εξέτασης των συνθηκών που την επηρεάζουν.

ΘΕΜΑ Β

B1.

- α. Σωστό
- β. Σωστό
- γ. Λάθος
- δ. Λάθος
- ε. Σωστό

B2.

Οι δύο γλωσσικές επιλογές που επιβεβαιώνουν ότι το **Κείμενο 1** αποτελεί δείγμα του επιστημονικού λόγου είναι η **αναφορική λειτουργία της γλώσσας** («Η αξία της δημιουργικότητας είναι πολιτιστικά, κοινωνικά αλλά και οικονομικά αδιαμφισβήτητη») και η αξιοποίηση του **γ' προσώπου** (π.χ. «συνδυάζει», «εξασφαλίζει»). Με τη χρήση της **αναφορικής λειτουργίας της γλώσσας** ο Α. Λενακάκης επιδιώκει να **ερμηνεύσει** και να **αποδείξει** την αξία της δημιουργικότητας σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας του ανθρώπου αξιοποιώντας τη γλώσσα με **τρόπο αντικειμενικό και λογικό, απευθυνόμενος δηλαδή στη λογική του δέκτη**. Με το **γ' πρόσωπο** ο συντάκτης του κειμένου παρουσιάζει με **αντικειμενικότητα και ακρίβεια** τη σημασία της δημιουργικότητας ως **μια άποψη γενικά αποδεκτή με ευρύτερη ισχύ** και επιδιώκει να **διαχωρίσει τη θέση του και να αποστασιοποιηθεί**. Με τη χρήση αυτού του προσώπου ο **λόγος αποπροσωποποιείται και αποκτά ουδέτερο ύφος**.

Άλλες γλωσσικές επιλογές που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για την απάντηση:

1. Ειδικοί όροι
2. Επιστημική τροπικότητα
3. Παθητική σύνταξη
4. Ονοματοποίηση

B3α.

Ο τίτλος του **Κειμένου 2** «Η δημιουργικότητα αρχίζει από την κούνια» είναι ένας σύντομος τίτλος που ενημερώνει με σαφήνεια τον αναγνώστη για το θέμα του, που είναι η δημιουργικότητα και τον προϊδεάζει για το περιεχόμενό του, δηλαδή για τον τρόπο που αυτή καλλιεργείται από την πρώιμη βρεφική ηλικία. Μέσω της μεταφορικής του λειτουργίας «αρχίζει από την κούνια», υπονοώντας πως αυτή μπορεί να αναπτυχθεί από τα πρώτα στάδια της ηλικίας ενός παιδιού, προσελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη δημιουργώντας σε αυτόν έκπληξη, μιας και καταρρίπτει την επικρατούσα αντίληψη ότι η δημιουργικότητα αποτελεί προνόμιο μόνο των ενηλίκων ή των καλλιτεχνών, και ενεργοποιώντας εικόνες και συνειρμούς από τη βρεφική ηλικία. Τέλος, το χιουμοριστικό ύφος αυτού

συμβάλλει στην διαμόρφωση της κοινής γνώμης, αφού ο αναγνώστης οικειοποιείται με μεγαλύτερη ευκολία την οπτική του συγγραφέα. Συνεπώς, ο εν λόγω τίτλος κρίνεται αποτελεσματικός, αφού μέσω αυτού υπηρετείται η πρόθεση του συντάκτη κατά τη συγγραφή του άρθρου.

B3. β.

«Θα πρέπει, επομένως, να μελετηθούν/ να γίνουν αντικείμενο μελέτης (από εμάς) οι συνθήκες εκείνες από τις οποίες επηρεάζεται αρνητικά η ανάπτυξη των δημιουργικών γνωστικών ικανοτήτων του βρέφους».

Ενώ, αρχικά, στην ενεργητική σύνταξη το ύφος ήταν **άμεσο** και **ζωντανό**, με τη μετατροπή σε παθητική έγινε **αντικειμενικό** και **αποστασιοποιημένο**.

ΘΕΜΑ Γ

Ο αφηγητής είναι προβληματισμένος, επειδή τόσο οι συνάδελφοί του όσο και νέοι άνθρωποι, φοιτητές ακόμα, είναι δύσθυμοι, δείχνουν κουρασμένοι, χωρίς ενθουσιασμό και χαμόγελο, σαν να έχουν χάσει τη χαρά και το νόημα της ζωής. Αδυνατεί να κατανοήσει την έλλειψη θετικής διάθεσης των συναδέλφων του και νιώθει απελπισία και αγανάκτηση, όπως αποτυπώνει με τη **μεταφορά** «μπαγιάτικες φάτσες», γι' αυτό τους **ειρωνεύεται**, υπονοώντας πως έχουν ξεχάσει να ζουν πραγματικά κι αυτό αντικατοπτρίζεται ακόμα και στο πρόσωπό τους. Το αποτέλεσμα είναι να «ζαρώνει η καρδιά» του, αφού τους βλέπει να έχουν αλλοτριωθεί από τη ρουτίνα τους, να θεωρούν τη δουλειά και τη ζωή τους άχθος, να μην έχουν επαφή με την ομορφιά της ζωής. Έτσι, **στον εσωτερικό του μονόλογο**, αφού δεν έχει κάποιον να του εξομολογηθεί τους προβληματισμούς του, φτάνει στο σημείο να υποθέτει πως η απομόνωση που απαιτούν το «πολύ διάβασμα» και η «βαθιά σκέψη» τους έχει στερήσει την ανθρώπινη ιδιότητα («θα τους έχει αποξεράνει»). Εναποθέτει την τελευταία του ελπίδα σε πρωτοετείς φοιτητές, όμως και πάλι αποκαρδιώνεται, γιατί κι αυτοί φέρονται, όπως οι κουρασμένοι ενήλικες. Ο ίδιος, σε **αντίθεση** με όλους αυτούς, ψάχνει να βρει τη φρεσκάδα της σκέψης, της θετικής διάθεσης, του ενδιαφέροντος. Θέλει απελπισμένα να ξεφύγει από το εργασιακό του αυτό περιβάλλον, φοβάται, όμως, πως ίσως είναι αργά, όπως αποτυπώνει με το **πολυσύνδετο** «ούτε τέχνη ξέρω, ούτε για να πάω μαθητευόμενος έχω την ηλικία και το κουράγιο ούτε τα χαρτιά και τα κατάστιχα χωνεύω».

+ Αναγνωστική ανταπόκριση

ΘΕΜΑ Δ

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Άρθρο στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου.

Τίτλος: σύντομος, ελκυστικός, σχολιαστικός

Ύφος: σοβαρό, αντικειμενικό αλλά και οικείο.

Γλώσσα: δηλωτική με στοιχεία προφορικότητας.

Ρηματικά πρόσωπα: α' ενικό και πληθυντικό, γ' ενικό και πληθυντικό.

Πρόλογος: Αφόρμηση – σύνδεση με την επικαιρότητα και αναφορά στα ζητούμενα του άρθρου.

Α΄ Ζητούμενο: Οι λόγοι για τους οποίους το σύγχρονο σχολείο οφείλει να καλλιεργεί τη δημιουργικότητα των μαθητών/-τριών.

- Οι μαθητές καλλιεργούν τη φαντασία, αναζητούν την καινοτομία, διευκολύνονται στην επίλυση των προβλημάτων και διευρύνουν τη σκέψη τους (κείμενο 1 «Συνδέεται άμεσα... αποκλίνουσα σκέψη»)
- Οι μαθητές είναι σε θέση να κατανοήσουν/αντιληφθούν σύνθετες έννοιες και δε διστάζουν να αναλάβουν πρωτοβουλίες (κείμενο 1 «την κατανόηση... πρωτοβουλιών»)
- Οι μαθητές, όταν βρεθούν αντιμέτωποι με προβλήματα/προβληματικές καταστάσεις, μπορούν να σταθμίζουν την κατάσταση, να σκεφτούν επιλογές ή πιθανές λύσεις και να επιλέξουν την καλύτερη δυνατή (κείμενο 1 «εξεύρεση λύσεων... καταστάσεις»)
- Προάγεται η οικονομική, πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη (κείμενο 1 «η αξία... οικονομικά αδιαμφισβήτητη»)
- Οι μαθητές καλλιεργούν ένα ευχάριστο κλίμα μάθησης, ενδυναμώνεται το ενδιαφέρον τους για το σχολείο, αφού έρχονται σε επαφή με πολυαισθητηριακές εμπειρίες (κείμενο 1 «Σε ένα πολύτεχνο... μικρό παιδί»)
- Οι μαθητές παίζουν, ενισχύουν τις διαπροσωπικές τους σχέσεις, εκφράζουν τα συναισθήματα και τις ανησυχίες τους και έτσι διαμορφώνουν την προσωπικότητά τους (κείμενο 1 «στο παιδί... αναπτυχθεί»)
- Οι μαθητές έχουν την ικανότητα να σχηματίσουν νέες σκέψεις, να προάγουν τις επιστήμες και τον πολιτισμό, να συμβάλουν στην κοινωνική εξέλιξη (κείμενο 1 «κατανόηση σύνθετων εννοιών και την ανάληψη πρωτοβουλιών»)
- Αναπτύσσεται η γλωσσική ικανότητα (κείμενο 2 «απαραίτητη για... γλωσσική τους ικανότητα»)
- Αναπτύσσονται καινοτόμες ιδέες και οι επιστήμες (κείμενο 2 «δεν έχει όρια... θανατηφόρες νόσους»)
- Βελτίωση σωματικής υγείας (κείμενο 2 «να θεραπεύσουμε θανατηφόρες νόσους»)

Β΄ Ζητούμενο: τρόποι με τους οποίους εμείς επιλέγουμε στην προσωπική μας ζωή να εκφράσουμε τη δημιουργικότητά μας.

- Ενασχόληση με διαφορετικές μορφές τέχνης, παιχνίδια, αθλητισμό, κατασκευές (κείμενο 2 «μας πήγε στο φεγγάρι... νέων πραγμάτων», «με τις τέχνες... ιδιαίτερο ταλέντο»)

Οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν με βάση τις προσωπικές τους εμπειρίες και βιώματα.

Επίλογος: Δίνουμε ένα γενικό συμπέρασμα της θέσης που έχουμε τεκμηριώσει, χωρίς να επαναλαμβάνουμε όσα έχουμε ήδη αναφέρει. Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν κάνουμε άλλες προτάσεις ή δε διατυπώνουμε άλλες κύριες ιδέες για το θέμα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ